

ACC. N:R M. 12135:1,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lisa i Finshult, Gällaryd s:n. Östbo h.d.
född 1815 på Torpet Klengsbo, Rydholm s:n.
dotter till Karl Johan Rolig och hans hustru
Stina Katarina. Kallades av ortsbefolkningen
"mamma i Finshult". Döden 15/11 1892
i sin backstuga Finshult vid Ohs bruk.
Lisa var under flera år på sin ålderdom
blind. Hon bar en mörk bindel över
ögonen och den förlänade henne ett
hemskt utseende. Hon gick regelbundet
så länge hon orkade till kyrka och
nattvard. Det blev gott om rum både
i bänken där hon satt, och vid altar-
runden då hon begick nattvarden,
folk var rädda för att röra vid hennes
kläder, hon ansågs att vara troll-
kunnig. Folk sade att den lassa,
(= djävulen) hade tagit hennes ögon

som ersättning för någon Gänst
han gjort henne. Själre sade hon att
en Läkare genom oriktig behandling
var orsak till hennes blindhet.

En ung flicka bjöds hon som
piga hos lantbrukare i Östbohygden,
och ansågs då vara den vackraste
flicka man kunde få se.

(Llledelaren har en gång sett ett foto
av en hennes syster, och av fotot att
döma var även hon mycket vacker.)

Lisa slog sig så småningom ner i
backstugan i Finshult och började
praktisera som Läkare och Trollkärning.
Hon åtog sig att bota krämpor på
både folk och få, leta rätt på Gjur-
ar och Gjurgods, reda ut kärleksaffärer
m. m. Medicinen, då hon föreskrev

sådan Tillhandahöll hon själv, så man
behövde inte köpa den på apotek.

Meddelarens far, Her:äg. August Johansson
i Bygget Fryele s:n. född 1849 och som
berättat ovanstående, blev ofta under
1880-talet anlitas at skjuta folk som
ville till Lira för att få råd och bot.

Själv trodde han inte på, varesig, att
hon kunde bota sjuka, med sina
medikamenter, eller genom Trolldom.
Andra åter trodde heropast på Liras
förmåga i herörda arseende.

På efterföljande blad äro antecknade
några av Liras underverk som
de angivna personer berättat för
meddelaren:

Lisa var ofta anlitas av sådana som önskade få reda på om det eller det älskande paret verkligen blev gifta med varandra, och hon gick då tillväga på följande sätt:

I ett såll hade hon flera garnmystan i olika färger. Mystanen lågo glerst så att de rullade något då sållet vrängdes. Över mystan lades en i korsform öppnad sax. Då fattade Lisa och en hennes broder tag i sållet och vrängde det.

Visade saken inte tendens att vilja gå ihop med skänglarna, sade Lisa och hennes broder: "Enn så få si att då imntä lila" no ätt ä ätt". Slöto skänglarna sig, sade de: "Åjja, da ty se nokk ihop sa enn få si." varmede menade att det älskande paret nog blev gifta med varandra i sinom tid.

En man boende i Värtho härad, kom
en dag till gården Fällarna i Gällaryd s.m.
och ville beta om vägen till Finshult.
Han talade om att en guldring för-
svunnit i hans hem och skulle nu
hos Lisa söka på reda på vem som
tagit ringen. Folket i Fällarna
bädo mannen att vid hemvägen gå
och tala om för dem vad Lisa sagt
om ärendet. När mannen kom till
Finshult och utträttat sitt ärende sade
den kloka att han måste stanna hos
henne över natten, hon kunde inte taga
reda på vem som tagit ringen förrän
det blivit mörkt. Mannen var trött
och gick till vila bakom en buske utanför
Lisas stuga. När det blivit mörkt hörde
han att Lisa öppnade stugudörren

och ropade ut åt skogen: "Min lille
grå, vem har tagit ringen?" "Lo, so"
svarades det inifrån skogen.

6
Mannen från Vätbo steg upp och
gick hemåt. Han förstod att hans "so" där-
hemma hade rott ringen. Han gick in
i gården Fällarna och talade om det
han hört hos Lisa. Folket i Fällarna
bad honom att han vid hemkomsten
skulle skriva till dem och tala om hur
det gick att finna ringen, och om en tid
kom det brev med upplysning om att
när han slaktat suggan där hemma
fann man i hennes mage den förlorade
ringen. Pastor Felander i Hånger född
i Fällarna, och som vid tiden för det
ovan berättade vistades i sitt hem har
själv berättat det för pastor Gustav Johansson.

Lisa åtog sig att bota både folk
och få, och man behövde inte föra
de kranke till henne, hon påstod sig
på förhand veta vad som påttades
de sjuka och visste bot för dem.

Medicin, då hon anråg sådan passa
fingo de hjälptbehövande av henne till
högt pris. Somliga trodde att hon kunde
göra under, andra höllo henne för att
vara en bedragerska som bara visse
"sko" sig på de godtrogna.

Somliga berättar om hon t.ex. i ett
fall lyckats bota en alkoholist från
hans dryckenskapsvanor.

Hur som helst, besökare hade hon i
mängd från rätt avlägsna platser
i vårt land på 1870-1880-talet då
hon var som mest i ropet.